

גנזי המלך

קובץ שבועי בענייני יהדות מהוצאת ארבע כנפות

285

להזמנת עלונים ולפרסום טל: 03-6777779 מופץ בכל הארץ ב-40,000 עותקים

"וַיִּקְרָא לְבָנוּ לְיוֹסֵף וַיֹּאמֶר לוֹ... וַעֲשִׂיתָ עִמָּדִי חֶסֶד וְאִמַּת אֵל נָא תִקְבְּרֵנִי בְּמִצְרַיִם"

למען לא ניגע לריק

מתוך דרשותיו של הרב אמנון יצחק שליט"א

לבהלה, שיתכן ולאחר כל העבודות עדין מעשיו נעשים לריק ולבהלה. ורק בעת שעובד בלב שלם אזי יש לו תקוה שעבודתו תשא פרי ותהא ראויה בעיני השי"ת.

ונראה בחז"ל ('בבא מציעא' קז):
"וְהַסִּיד יִהְיֶה מִמֶּה פֶּל חֲלִי" ('דברים' ז) זה עין רעה. רב לטעמיה; דרב מסיק לבי קברי, עבד מאי דעבד, אמר: "תשעין ותשעה בעין רעה ואחד בדרך ארץ" וברש"י: "יודע היה ללחוש על הקברות ולהבין על כל קבר וקבר באיזה מיתה מת. אם מת בזמנו, או בעין רעה' חזינן כמה רבים המה בעלי עין רעה. ורובא ככולא מתים מחמת עין רעה.

ומעתה פשוט כמה קשה להיות מבעלי חסד של אמת, שכיון שמונח בטבע האדם עין רעה, נמצא שכל פעולותיו ומעשיו מודרכים על ידי העין רעה ואינו חפץ כלל בטובת חברו. לכן כמעט לא יתכן פעולת חסד אמיתית. וע"כ דכל חסדיו נעשים רק למען טובת עצמו שמצפה לתשלום גמול ואין זה חסד של אמת. ולכן הוצרך יעקב לבקשה מיוחדת מיוסף שיעשה עמו חסד של אמת. "טוב עין הוא יברך" ('משלי' כב) זה משה רע"ה! מבואר שרק משרע"ה זכה להיות נכלל בקרב טובי עין ואילו שאר בני אדם מעשיהם נובעים מעין רעה.

ומעתה עלינו לבדוק בכל מעשינו האם נובעים מכח הטוב, או מכח החומר? כי זאת עלינו לדעת שיש באדם כח החומר. ואור הנפש והשכל צריך לכוף את כח החומר ואין זה מן הדברים הקלים. כי מטבע ברייתו ספוג ברע. וכל שנות חייו הראשונות מתפתח בנין הרע ללא כל

של יוסף, לא רק בענין של פרנסת כלל ישראל, אלא עוד בבית האסורים היה כל מציאותו רק בקשת חסד; "וַיִּבֶא אֱלֵיהֶם יוֹסֵף בִּבְקָר וַיֵּרָא אֹתָם וְהָנֵם זַעֲפִים: וַיִּשְׁאַל אֶת סִרְסִי פְרַעָה אֲשֶׁר אֹתוֹ כְּמִשְׁמֵר בֵּית אֲדֹנָיו לֵאמֹר מְדוּעַ פָּנִיכֶם רָעִים הַיּוֹם" ('בראשית' מ). חזינן גודל מרת ההטבה שהיתה בו, שבעת שרואה ב' שרים גוים ופניהם זועפים שואלם; מדוע זאת? והכל כדי להיטיב להם ולמנוע מאתם צער ועגמת נפש. ועל אף כל זאת, עדין יתכן שאין זה חסד של אמת.

הרי לנו להדיא דאין לו לאדם ואפילו הגדול שבגדולים כיוסף הצדיק להיות בטוח וסמוך במעשיו ועדין יש עוד מקום לחשוש שכל מעשיו נובעים מנגיעות ואין חסדו אמת, אלא חסד של שקר. ובאמת שהוא פשוט שהרי נאמר: "כִּי יֵצֵר לֵב הָאָדָם רַע מִנְּעֻרָיו" ('בראשית' ח). וכאשר הקב"ה מעיד עליו שהוא רע הרי זה רע בלא תכלית. והיינו: דק מן הדק שאין לנו כלל אפשרות להכיר ולהרגיש את מציאות הרע.

והיינו דכתיב: "כִּי אִתָּה לְבָרָךְ יִדְעָתָ אֶת לִבְבִּי בְּנֵי הָאָדָם" ('דברי הימים' ב 1). רק הקב"ה מכיר מציאות לב האדם ואילו אנו מסוגלים לטעות ולחשוב שהכל קדוש וטהור. והיינו: שמבקשים מהשי"ת לעבדו בלב שלם 'למען לא ניגע לריק ולא נלד

וברש"י: 'חסד שעושים עם המתים, הוא חסד של אמת; שאינו מצפה לתשלום גמול' וראה עוד במדרש ('בראשית רבה' צו ה): 'זכי יש חסד של שקר? משל הדיוט אומר: מית בריה דרחמך, טעון. מת רחמך, פרוק. א"ל: "אם תעשה לי חסד לאחר מיתתי, הוא חסד של אמת" ' והיינו: שכל החסדים שאדם עושה יתכן שאינם של אמת, מפני שמטרת עשייתו היא כדי לקבל גמול ושכר ע"ז. ורק החסד שעושים עם המתים יש לקראתו, חסד של אמת.

והדברים מתמיהים: היאך חסד יעקב אע"ה את יוסף הצדיק, שכל עשיית החסד על ידו אינו של אמת? ולכן הוצרך לבקשה מיוחדת שהפעם יעשה עמו חסד של אמת! וכאילו חשש יעקב שיוסף לא ירצה לעשות עמו חסד, כיון שעם המתים אינו מצפה לקבלת גמול. נמצא שכל חסדי יוסף הצדיק היו רק למען קבלת שכר?! והלא יוסף הצדיק הוא אשר זן ופרנס את כלל ישראל בנאמנות רבה לאין שעור. וכדחזינן שבעת שאנו מבקשים תפילה מהקב"ה אודות פרנסה אמרינן: 'פרנסנו כיוסף הצדיק'.

הרי לנו שזו צורת הפרנסה הטובה ביותר שיכולה להמצא. והרי יוסף בעצמו אמר: "אֵל יִחַר בְּעֵינֵיכֶם כִּי מִכְרַתֶּם אֹתִי הַנָּה כִּי לְמַחִיָּה שָׁלַחֲנִי אֱלֹקִים לְפָנֵיכֶם" ('בראשית' מה). והיינו: שהוא השליח שעשה השי"ת כדי לפרנס את ישראל להחיות לכם לפליטה גדולה. הרי לנו שיוסף הצדיק הוא הבעל חסד הגדול. וא"כ היאך אפשר לחשוד בו שכל מעשיו והנהגתו היו רק חסד של שקר ונעשים רק כדי לקבל שכר.

וביותר יש לראות גודל מרת חסדו

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

המשך מעמ' 1 >>>

שמכיון שאינו שופט נכוחה את מעשיו, אינו יודע מטרם וסיבת עשייתם. ראו כמה רחוקים אנו מהבנת יסודות התורה; שאנו סבורים שכל מעשיו ראויים וכשרים וכולם מודרכים ע"י יראת שמים ואיננו מבינים שמלאים אנו נגיעות. והם המדות כולם ורק הם, המנחים אותנו בכל פעולותינו! ולכל זה, ניתן לנו למוד המוסר ללמדנו מה האמת והיאך לברוח מן השקר.

ובדרך זה יש לבאר דברי המדרש; בשעה ששלח יוסף לבקש מיעקב אבינו שירד מצרימה חשש יעקב ואמר: 'מה אבא היה להוט אחר גרונו אף אני להוט אחר גרוני' (בר"ר צד ה). יעקב חשד בעצמו שמא הסבה לירידתו למצרים היא מחמת תאות העוה"ז שנמצא בו, שאף הגדול שבגדולים אסור לו להיות בטוח בעצמו, אלא עליו תמיד לעשות בדיקות על בדיקות ולחשוש שמא כח החומר והרע שנמצא בו, נתן מקום לנגיעה לפעול את פעולתה. ורק ע"י עבודה מתמדת בבקוש ומשמוש במעשיו, יזכה להיות מאלו שמעשיהם אינם לריק ופירות מעשיו, לא נולדו לבהלה. (אור יחזקאל) ■

משנה את האמת. וכי משום שלא נדע שיתכן ויהיה אדם גדול כיוסף הצדיק ומ"מ דרוש עבודה מיוחדת שיהיו מעשיו, חסד של אמת, האם עי"ז יהיו מעשיו חסד של אמת? וכן בשאר הענינים.

ולדוגמא נעיין ונראה היאך למדנו חז"ל מהות ענין השוחד; "כי השוחד יעור פקחים" ('שמות' כג). ולשון "שוחד" פירושו: חד. שבעת שיש לאדם נגיעה, מתבטלים כל הכונות והמטרות האחרות וכל מעשיו מודרכים רק ע"י הנגיעה. ואל נחשוב שדוקא נגיעה גדולה, נקראת נגיעה. ראה בגמרא ('כתובות' קה) שאף דבר קל הופך את האדם לנוגע; כאחד שהוריד נוצה מעל כתפו של הדיין "א"ל: "פסילנא לך לדינא" ע"ש.

הגרי"ס זצ"ל היה אומר: שכל אדם הוא דיין על עצמו לשפוט ולדון כל מעשיו. והנה האדם כולו מלא שוחד, שהשוחד הגדול ביותר הם רצונותיו של האדם, שאינו רוצה לטרוח ולעמול נגד רצונו. וא"כ היאך יוכל לשפוט ולדון את מעשיו מהיכן נובעים; אם מכח הטוב, או מכח הרע? ומעתה באין דין ואין דיין, הרי פשוט שיתכן שכל מעשיו יהיו לריק ולבהלה,

מפריע. וכל זה חייב להתכופף כנגד אור הנפש. ובודאי שעבודה קשה מוטלת עלינו. וממילא פשוט שבשעה שמתעורר בקרב האדם מחשבה קטנה, או הרהור של נגיעה, הרי ודאי שכח הרע פועל פעולתו ומעשיו מונחים על ידי כח הרע.

יודעים אנו שלמוד המוסר ושמיעת דברי מוסר וחכמה קשים המה מאד ורבים נמנעים מלמוד המוסר. והסבה לכך כי בטבע בריאתו חושב כל אחד שמעשיו נכונים והגונים ואין בהם כל חסרון ופגם ואילו למוד המוסר מראה לנו פנים חדשות שאין הדברים כן וכל מעשיו ופעולותינו טעונים בדיקה ובחינה. ולכן מונעים עצמנו מלמוד המוסר וסבורים אנו שע"י זה יוצדקו מעשיו. ונראה לי לדמות זאת לאדם החושש מרעמים וברקים ומרוב חששו טומן ראשו תחת השמיכה. הנעלה על דעתנו שאי ראיית הברק, תמנע מאתנו את הסכנה.

כן אף בזה; אי למוד המוסר לא ישנה את האמת בדבר מצבו הנכון של האדם. וכן היה הסבא מקעלם ז"ל אומר: וכי העני שידמה בנפשו כי עשיר הוא, יעשה עי"ז לגביר? הלא פשוט שאי ידיעת האמת לא

הכונו למלחמה על תל אביב

בס"ד

השערים יפתחו
ב-20:00

כניסה 10 ש"ח

מתנ"ס חצור הגלילית ההסתדרות 1
ביום ראשון יז' טבת 03/01/10

חצור
הגלילית

השערים יפתחו
ב-20:00

כניסה 10 ש"ח

אולם מופת ההסתדרות 31
ביום שני יח' טבת 04/01/10

חולון

השערים יפתחו
ב-20:00

כניסה חינם

אודיטוריום אניס פעמונית 9
ביום שלישי יט' טבת 05/01/10

יפו

השערים יפתחו
ב-20:00

כניסה 10 ש"ח

קרית חיים בית ההסתדרות בוסל 50
ביום רביעי כ' טבת 06/01/10

קרית חיים
המערבית

כל הזכויות שמורות לארגון "שופר"

שידור חי באתר 'שופר' WWW.SHOFAR.NET וב'שופר ניוזטל' 054-4007779

הלכה

מדיני נקיון הבגדים בשבת

ההלכות שלפנינו מבוססות עפ"י השו"ע וה'משנה ברורה'

5. במקרה שהמים ספוגים בבגד או שהשלג כבר נמס] יש להזהר מלנער, שלא יבא לידי סחיטה. ואם יש לחשוש לסחיטה, אפילו בבגד צבעוני הדבר אסור. (שב א"ס"ג ס"ד).

6. ה'משנה ברורה' מסתפק, מה הדין כשהמנער אינו מקפיד על כך, אולם בעל הבגד מקפיד על כך וכן להיפך? והעלה את הדין בצריך עיון. (שב ביאורה"ל ד"ה: 'והוא שמקפיד'). ■

ללבשו בלא נייעור. אבל אם הבגד היה צבעוני, או אפילו לבן, או שלא היה מקפיד מללבושו בלא נייעור, מותר לנער, שאין על זה חשיבות שם כיבוס. (שב ס"ב).

4. בגד שירד עליו שלג [ועדין לא נמס] ג"כ אסור לנער ממנו, שגם זה בכלל כיבוס, אמנם דוקא בגד שחור ומקפיד עליו כמבואר לעיל. (שב ביאורה"ל ד"ה: 'מן הטל').

1. מלאכת כיבוס הבגדים היא אחת מן המלאכות האסורות בשבת מן התורה. בכיבוס כלולים כל מיני אופני נקיון, כפי שיבואר להלן. (שב א).

2. אסור לנער עפר הנמצא על גבי בגד חדש [כלומר: שנראה עדין בחדושו, אפילו כשאינו חדש ממש] בין שמנער בידו ובין בכלי. (שב א ס"א).

3. אמנם נקיון העפר מן הבגד אסור דוקא כשהבגד שחור וכשמקפיד שלא

דברי אגדה

שתלמיד חכם הרצה בפניו חדוש שנתחדש לו ואמר לו ה'אבני נזר', שאין לו ספק שדבר זה נתחדש אצלו בשבת קדש, שכן גם הוא חידש זאת והיה בשבת, כי יש חרושים שרק בשבת ניתן להגיע אליהם. ■

מפורסם מבני ירושלים הלא הוא הגאון רבי יהושע לנדוי זצ"ל ותוך כדי משאם ומתנם הגיעו לאיזה סברא דקה ועדינה ואז התבטא ה'חזון איש' שסברא זו ניתן להשיגה רק בשבת. **וכן גם מסופר על האבני נזר:**

כתוב ב'מכילתא' פרשת 'כי תשא' על הפסוק: **"כִּי אָנִי ה' מְקַדְּשְׁכֶם"** (שמות' לא). **'מגיד שהשבת מוספת קדושה על ישראל'. מספר ר' לייב מינצברג שליט"א, עובדא הוה אצל מרן ה'חזון איש': ששוחח בדברי תורה עם תלמיד חכם**

הליכות עולם

שאלות מעשיות בהלכות שבת, לפי פסקי ה'משנה ברורה'

נערכו במסגרת מפעל 'הליכות עולם' ע"י הרה"ג רם כהן שליט"א

מעל המזודה. האם עשה כדין ומדוע?
תשובה: בעת הצורך אין להחמיר בזה. מקור הדין: כתב ה'משנה ברורה' (שכ נה): **'אם נשפך משקה על המפה שעל השלחן ורוצה לגרור אותם בכף או בסכין כדי לנקות, יזהר שלא יגרם בכח שלא יבוא לידי סחיטה ורק יסיר את המשקה הצף למעלה. וכ"ש אם נשפך מים על המפה יזהר מאד בזה, שסחיטת מים היא תולדה של מלבן'. והביא בשם ה'פרי מגדים': שמסתפק בדעת הט"ז שאפשר שסובר; שכשנשפכו מים אסור לגרור אפילו בעדינות. והכריע ה'משנה ברורה': שמכל מקום בעת הצורך אין להחמיר כשגורר שלא בכח, לפי שדעת רוב הפוסקים שבגד שאין בו לכלוך אין אומרים בו את הכלל **'ש'שרייתו זהו כבוס'** ובפרט שאינו מתכוון לכבס. ■**

בו בית אחיזה, גזירה משום סחיטה. וכתב ב'ביאור הלכה' (ד"ה: 'ספוג') שאם הוא ספוג יבש, הא"ר והתו"ש מצדדים להחמיר, משום שלא חילקו בדבר. וברש"י לכאורה לא משמע כן. וצ"ע לדינא.

ניגוב מים שלא בכח

שאלה מעשית: כשהגיע יואל להתארח בשבת בבית אחיו, הניח את מזודתו בפינת החדר. ביום השבת החלו הילדים לשחק עם המזודה כשהיא משמשת עבורם כשלחן. אחד הילדים הניח כוס מים על המזודה וכעבור זמן קצר נשפכו המים על המזודה. המזודה היתה מצופה מבחוץ בכד ויואל שחשש שהמזודה תספוג את המים, מיהר והביא מגב גומי קטן לגרוף בעדינות את המים

ניקוי בספוג יבש

שאלה מעשית: כששטפה גברת פרידמן את הצלחות לאחר סעודת ליל שבת, לא הצליחה להסיר את הלכלוך הדבוק לאחת מהן. היא לקחה את הכרית הספוגית שבה רגילים להדיח את הכלים באמצע השבוע ורצתה לשפשף בעזרתה את הלכלוך. כיון שחששה מסחיטה היא עשתה זאת בספוגית יבשה לגמרי בלא מים ושיערה כי המים שעל הצלחת אינם רבים כדי שיחשב כסחיטה. לאחר מעשה שאלה את בעלה האם הדבר מותר. מה הדין ומדוע?

תשובה: ה'ביאור הלכה' העלה דבר זה בספק לדינא. מקור הדין: כתב ה'שלחן ערוך' (שכ יז): **'ספוג אין מקנחין בו, אלא א"כ יש**

"וַיְחִי יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם"

למה פרשה זו סתומה מכל הפרשיות של תורה?

פנינים לפרשה

"וַיֵּרָא מִנְחָה כִּי טוֹב... וַיֵּט שְׂכָמוֹ לְסֹבֵל" (בראשית' מט)

רבנו ה'חפץ חיים' היה אומר: כדאי לסכול עולה של תורה בעולם הזה, בכדי להגיע אל המנוחה ואל הנחלה לעולם הבא. זו היא המנוחה שראה יששכר ולכן הגיע למסקנה שעליו להטות שכמו לסכול. הסוחר החכם אינו מדרקק בנחיות בעת שהוא בדרך, אדרבא משתדל הוא לקמץ בהוצאותיו בשביל להוסיף ולקנות סחורה, למען ירווח לו כשישוב לביתו. כן אנשי שבט יששכר עמלי התורה לדורותיהם, צריכים לשום כל מעיינם לרכוש להם חיי הנצח הבאים על ידי תלמוד התורה וקיום מצוותיה. **וְכָל הַמִּקְבֵּל עוֹל תּוֹרָה, מַעֲבִירִים מִמֶּנּוּ עוֹל דֶּרֶךְ אֶרֶץ** כלומר: מן השמים יעזרוהו להגשים שאיפותיו בחיים, להגדיל תורה ולהאדירה.

"וַיְחִי יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם" (מז כח)

ב'מדרש רבה' (צו א) נאמר: **למה פרשה זו סתומה מכל הפרשיות של תורה? אלא, כיון שנפטר אבינו יעקב התחיל שעבוד מצרים על ישראל. דבר אחר: למה היא סתומה? מפני שבקש יעקב אבינו לגלות את הקץ ונסתם ממנו.**

ומביא בזה רבנו בחיי: שכן אמרו חכמינו ז"ל באגדה; **ראה יעקב אבינו שהיו כל האותיות בשמות י"ב שבטים, חוץ מהאותיות ח' וט'. אמר יעקב אבינו: "כיון שאין בהם חטא, ראויין הם לגלות להם את הקץ". כיון שראה שאין בהם גם אותיות ק' צ' אמר: "אם כן אינם ראויים לגלות להם את הקץ" לכן סתם ולא גלה.** (ועיין בעצה"ט להלן מט א על הפסוק: **וַיִּקְרָא יַעֲקֹב אֶל בְּנָיו**).
ה'אור החיים' ביאר בארוכה; מתי נקרא יעקב בשם ישראל ומתי בשם

יעקב? וכתב בתוך דבריו בזה הלשון: **'ובזה תלך לבטח להשכיל טעם; בכל מקום אשר בשם יעקב יתכנה, הוא לסבה אשר יארע שום דבר מבחינת העצב והיגון'** והביא שם בארוכה הוכחות לכל זה. עי"ש.

"אֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה כְּרֹאוּכָן וְשִׁמְעוֹן יְהִי לִי" (מח ה)

כתב רבנו אפרים ז"ל: **"אֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה"** עולה בגימטריא למנין: **"רְאוּכָן וְשִׁמְעוֹן"**.

ואם תאמר, למה לא נתן גם לשאר בניו, בנים לשבטים? לכך אמר לו מיד: **"וְאֲנִי בְּבֹאֵי מִפְּנֵיךָ"**, שאז נגלה אלי הקב"ה ואמר לי: **"פְּרָה וְרִבְהָ"** ובישרני על לידת אפרים ומנשה והייתי סבור שמרחל הם נולדים וכיון ש"מְתָה עָלַי רַחֵל", מיד היה עלי להבין שממך הם. וקראת שמם **"אֶפְרַיִם"** מלשון: **"פְּרָה וּמְנַשֶּׁה"** מלשון: **"וְרִבְהָ"** וכמו שנאמר ב'דברי הימים' (א כג יז) **אצל זרעו של מנשה: "וּבְנֵי רַחֲמֵיךָ רְבוּ לְמַעַל"** וסופי תיבות מקרא זה הוא: שם הוי"ה.

"וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת בְּנֵי יוֹסֵף וַיֹּאמֶר מִי אֵלֶּה: וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל אָבִיו בְּנֵי הֵם" (מח ח)

וצריך להתבונן: וכי לא ידע יעקב שבניו של יוסף הם?

והנה ברש"י הביא לבאר: **'בקש לברכם ונסתלקה שכינה ממנו. לפי שעתיד ירבעם ואחאב לצאת מאפרים. ויהוא ובניו ממנשה'** ואמר יעקב ליוסף: **'מהיכן יצאו אלו שאינן ראויין לברכה?'** ויש לתמוה: אם כן, שזו היא פשר שאלתו של יעקב אבינו, מה ענה לו יוסף בזה שאמר לו: **"בְּנֵי הֵם"**?

וביאר בזה רבנו הגרי"ז סולובייציק זצ"ל: שנראה שיעקב חשש שיוסף לא גייר את אסנת אשתו. ואם כן הרי היא גויה וולדה כמותה ואף קודם מתן תורה שייך דין זה כמו שנאמר לגבי אברהם

ב'במות' (ק.) עיי"ש. וכלפי זה ענה לו יוסף: **"בְּנֵי הֵם"** והביא רש"י שהראה לאביו שטר אירוסין ושטר כתובה והיינו: שהוכיח לו בזה שגיירה והכניסה תחת שם ישראל, שהרי לבן נח יש רק דין בעולת בעל ואין להם דין קדושין וכתובה וכיון שגיירה, הרי הם בניו כשרים וישראלים הם.

ומן הענין לציין מה שכתב רבנו אפרים ז"ל: שתיבות הפסוק: **"נָתַן לִי אֱלֹהִים בְּנֵה"** עולה במנין גימטריא: **בְּדִין חוּפָה וקְדוּשִׁין**.

"וַיִּבְרַךְ אֶת יוֹסֵף" (מח טו)

כתב ה'אור החיים' להעיר, על כך: שבפסוק לא מוזכר; באיזה ברכה ברכו? ובאר הדבר על פי מאמר חז"ל (במדבר רבה' יא ב) שאמרו; **ש'מפתח הברכות היה בידו של אברהם ומסרו ליצחק ויצחק מסרו ליעקב ויעקב מסרו ליוסף**. וזה הכונה: **"וַיִּבְרַךְ אֶת יוֹסֵף"**, כלומר: שמסר בידו את המפתח של ברכות.

"וַיִּדְגּוּ לְרֵב בְּקָרֵב הָאָרֶץ" (מח טז)

מובא בשם הגר"א בספר 'קול אליהו' שהקשה: מדוע במנוי הפקודים כאשר נפקדו במדבר וכן כאשר נפקדו בערבות מואב, לא מצינו שבני יוסף היו יותר משאר השבטים?

ומבאר: שהרי כתוב בלשון הברכה: **"וַיִּדְגּוּ לְרֵב בְּקָרֵב הָאָרֶץ"**, לכך הברכה היתה רק משעה שיכנסו לא"י. וזה שכתוב ביהושע: **"וַיִּדְבְּרוּ בְּנֵי יוֹסֵף אֶת יְהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר מְדוּעַ נִתְּתָה לִי נַחֲלָה גוֹרָל אַחַד וְנַחֲבֵל אַחַד וְנָאֲנִי עִם רֵב עַד אֲשֶׁר עַד כַּה בְּרַכְנִי ה'** " (יז יד). ולכן השיבם יהושע: **"אם עם רב אתה עלה לך הַיַּעֲרָה"**. וע"ז אמרו חז"ל במסכת ב"ב (ק"ח.): **'משום טפלים'** או משום **'עינא בישא'**, כי בזמן לא כביר נתרבה, עד כי חדל לספור.

"יששכר חמור גרם רכב בין המשפטים"

(מט יד)

אמרו חז"ל במסכת ע"ז (ה:): **'לעולם ישים אדם עצמו על דברי תורה, כשור לעול וכחמור למשא'** וביאר בזה החפץ חיים: כי כח השור מיועד לחרוש את האדמה כדי שתוכל אח"כ להוציא פריה וככתוב: **"וְרָב תְּבוּאוֹת בְּכַף שׁוֹר"** (משלי יד). ואילו החמור דרכו לשאת עליו את התבואה אחר שהוציאהו כבר מן האדמה.

וכן הוא גם דרך תלמוד התורה, קודם, צריך להיות מן העמלים להבין את דברי התורה ואח"כ צריך להעמיס את הדברים על לבו לבל יסורו ממנו כל ימי חייו, היינו: לחזור עליהם פעמים הרבה כדי שלא ישתכחו ממנו. ובה נשתבח שבט יששכר, שהיו יודע בינה לעתים כלומר: שמתחילה יגעו בלמוד התורה להבין הדבר על בוריו ואח"כ העמיסו עליהם ונשאו עליהם עול התורה. וכמו שפירש"י: **"וַיֵּט שְׂכֵמוֹ לְסִבְל"** (בראשית מט) - **'עול תורה'**. ■

ואינה נוהגת מנהג הטבע וככח היר, רק לפי הזכות והעונש בכח העליון יתברך. ומזה תמצא בשמו של יהודה שהמלכות ממנו, השם המיוחד של ישראל עושים רצונו של מקום, ישראל עושה חיל ומלכותם מתגברת ומצלחת והשם המיוחד עמהם, אין להם צורך לכלי זין. ולכך נחסרה אות זי"ן מברכת יהודה. ומה שניתוסף בשמו על אותיות השם אות דל"ת יעוי"ש.

כתב רבנו אפרים: אותיות **"יהודה"** במלואם, כלומר: **י"ו ד"ל"ת ה"י** עולים בגימטריא: **מלכות**. כי יהודה זכה למלכות. ודוד נהיה מלך בזמן שהיה בן יהודה שנים. כלומר: בן שלשים שנה. וכן מה שיהודה עולה בגימטריא: **שלשים**; כמו ששנינו במסכת 'אבות' (ו): **'שְׁהִמְלִיכוֹת נִקְנִית בְּשָׁלְשִׁים מַעְלוֹת'**. הפסוק שנאמר בתורה אצל המלך: **"לְקַבְּלֵי רוּם לְקַבּוּ מַאֲחִיו... בְּקִרְבֵּי יִשְׂרָאֵל"** (דברים יז). מתחיל באות ל' ומסיים באות ל', ג"כ לרמוז כי **'הַמְּלִיכוֹת נִקְנִית בְּשָׁלְשִׁים מַעְלוֹת'**.

"וַיְבָרְכֶם בְּיוֹם הַהוּא לְאֹמֹר" (מח כ)

כתב בעל הטורים: **'לְאֹמֹר'** מלא ו', שבששה מקומות הקדים אפרים למנשה; כנגד ששה צדיקים השופטים שיעמדו ממנו. וע"כ גם תיבות: **"מְשׁוּל תְּמַשֵּׁל בְּנוֹ"** שנאמרו לעיל (לז ח). לענין חלומותיו של יוסף נאמרו מלא ו', אבל מה שאמרו לו **"הַמֶּלֶךְ תְּמַלֵּךְ עָלֶיךָ"** נאמרו חסר ו', לפי שכל המלכים שיעמדו ממנו היו רשעים. (ועיין בספר 'נפלאות מתורת ה' / פרק מא שהאריך בזה).

"יהודה אפה יודנה אחיה" (מט ח)

כתב רבנו בחיי: 'ואם תסתכל בפרשה זו בברכת יהודה תמצא שם כל אותיות התורה רשומות חוץ מאות זי"ן. והטעם לפי שמלכות ישראל הבא מיהודה, אין עיקר נצחונן בכלי זין כשאר האומות, כי החרב ירושה לעשיו. אבל מלכות ישראל **"לא כחרבם ירשו ארץ"** (תהילים מד)

שבת נופש

עם הרב אמנון יצחק שליט"א

במלון 'כינר'

פרשת ויחי טו'-טז' טבת 2010-1/2-1

פרשת כי תשא יט'-כ' אדר 2010-5/6-3

לציבור חדש בתשלום מראש בלבד

03-677779/557

בין השעות 9:00-15:30

קבלת תענית במנחה של שובבי"ם

מערכת 'חברותא'
מיוחדת ל'גנזי המלך'

להשלים עד צאת הכוכבים... והא דסתם רמ"א להקל בפירוש בשעת קבלה, היינו; דוקא במתפלל תפלת מנחה קודם אכילתו, אבל כשאכל מתחלה, בכל גווני אינו מתפלל עננו'.

ומוסיף ומבאר ה'משנה ברורה' את טעם הדבר: כי מה שאמרה הגמרא "כל תענית שלא שקעה עליו חמה, אינו תענית" והיינו: אף לענין 'עננו', הוא רק אם קבל עליו להתענות יום שלם ולא השלים דאינו תענית, רק אז אינו מתפלל 'עננו'. אבל אם קבל עליו תענית רק עד מנחה, דהוא 'לצעורי בעלמא', הוי תענית לענין זה שמתפלל 'עננו' בתוך תפלתו, אף שאיננו משלים'.

אכן, רוב הפוסקים חולקים על דין זה. ולכן הכריע הרמ"א שלא נסמוך עליו, אלא רק לענין יחיד שיאמרנה ב'שומע תפילה' ויחתום 'כי אתה שומע' וכו' ולא יאמר: 'ברוך אתה ה' העונה בעת צרה'. ועיין בט"ז, שמצדד דאפילו בזה, ידלג תיבות 'צום תעניתנו' כדי שלא יראה כדובר שקרים, כיון דאינו תענית.

ובספר 'בגדי ישע' פוסק: שאינו צריך לדלג מלים אלו, כיון שהוא מתענה עד אחר חצות ואז אכילתו הוא כ'זורק אבן לחמת', לא מיחזי כשיקרא. וכן מצדד בספר 'מחצית השקל' ע"ש. ■

מכח מנהגם'.
וגם התענית הוא רק לצעורי בעלמא, משום תשובה שיתכפרו עונותיו.

כאשר יש מנין עשרה של מתענים, הרי בשחרית הם קוראים בפרשת השבוע ולא בפרשת 'ויחל' ואילו לגבי קריאת 'ויחל' במנחה, יש מנהגים חלוקים. יש שנוהגים בקריאת 'ויחל' במנחה ויש הנמנעים מכך.

התעניות הללו מסוגלות לתקון חטאות נעורים, כמבואר בספרים הקדושים.

ופסק 'השלחן ערוך' ('אורח חיים' תקסב א): ש'כל תענית שלא שקעה עליו חמה, דהיינו; שלא השלימה עד צאת הכוכבים, אינה תענית (דהיינו: עד שיראו ג' כוכבים בינונים (הגהות אשירי פ"ק ד'תענית' והגהות מיימוני פ"א). ואם דעתו לאכול קודם לכן, אינו מתפלל עננו'.

אך הרמ"א הביא, שנוהגין להתפלל 'עננו' אע"פ שאין משלימין עד צאת הכוכבים. 'וכן דעת מקצת רבנותא' (תה"ד סימן קנז).

ומבאר ה'משנה ברורה' (תקסב) את המנהג המובא ברמ"א: 'היינו; אם פירש בשעת קבלה שלא להשלים, אפילו התענה רק עד מנחה גדולה, מתפלל 'עננו' אבל אם קבל תענית סתם צריך

שאלה: עם סיום קריאת הפרשיות של ספר 'בראשית' מתחילים ששה שבועות הנקראים ימי ה'שובבי"ם' ושהם ראשי תבות של שש פרשיות השבוע: 'שמות', 'ו'ארא', 'בא', 'בשלח', 'יתרו', 'משפטים' ויש אנשים יראים ואנשי מעשה, הנוהגים להתענות בהם.

ויש לדון:
א. האם האנשים הללו צריכים לקבל על עצמם את התענית?
ב. האם האנשים שאינם משלימים את התענית, יכולים לומר בתפילת מנחה את תפילת "עננו"?

תשובה: דין תעניות אלה הוא כדין תענית יחיד, אך הן אינן צריכות קבלה בשעת המנחה של יום קודם, כיון שהן תעניות קבועות.

וכמו שכתב ה'משנה ברורה' (תקסב): 'אותם האנשים הנוהגים להתענות לעולם יום א' של סליחות וערב ראש השנה, אינם צריכים קבלה ואינם צריכים השלמה של התענית, כיון שמקובלים

הישיבה בהפרדה מלאה בלבד!
זכאי "חי כפליים" 50% הנחה

נסיעה לקברות הצדיקים
עם הרב אמנון יצחק שליט"א
ביום שלישי
ד' שבט 19/01/10
ציאה מנקודות האיסוף בשעה 7:30 בדיוק!
הרשמה במשרדי 'שופר' רח'
מתתיהו 10, בני ברק 03-6777779

הגרלה לא הגונה

מאת הרה"ג מרדכי צביון שליט"א

לנו את הכסף ששלמנו על ההגרלה. מאחר ואנו שלמנו על ההגרלה ואתם לא עשיתם הגרלה הגונה, תחזירו לנו את הכסף. **מי צודק?**

כמו כן, יש לעיין, מה הדין אם המוסד מסכות השמורות עימו כלל לא ערך הגרלה בסופו של דבר, האם אפשר לחייב אותם לעשות הגרלה, או לא? והאם יש לחלק; בין מוסד צדקה, או לשאר הגרלה?

זאת לעשיר. הלך העשיר ותבע את המוסד וטען: "אני זכיתי בהגרלה". אמרו לו מנהלי המוסד: "איך זכית בדירה? הרי לא עשית שום מעשה קנין ובלי מעשה קנין אין זכיה". אמר להם העשיר: "אינני יודע קנין, או לא. למעשה, עשיתם הגרלה ואני זכיתי". **מי צודק?**

לאחר מכן, נתפרסם הענין ובאו תורמי המוסד ואמרו למוסד תחזירו

מעשה שהיה במוסד צדקה, שערך הגרלה על דירה. דהיינו: כל מי שתורם למוסד כך וכך כסף נכנס להגרלה שעורך המוסד על דירה. ורבים נענו ותרמו למוסד. כשערכו את ההגרלה והרימו את הפתק נתברר שעשיר גדול זכה בדירה. אמרו מנהלי המוסד: "זה העשיר, אינו זקוק לדירה". אמרו ועשו, זרקו את הפתק ומישהו אחר זכה בדירה ונתנו לו את הדירה. בין המארגנים היה אחד שהלך וסיפר

ההשתתפות בשעור ב'אולפני שופר' רח' מתתיהו 10 בני ברק, בתאום מראש בלבד: 03-6777779
התשובה לשאלה הנ"ל תנתן בשעור ביום חמישי בשעה 20:30 בערב בלמוד עם חברות בשיבות 'אהל יהודה'

ניתן לצפות בשדור חי באתר שופר: www.shofar.net

חדש ב'שופר'

ניתן להטעין נגני mp3 - i mp4 במחיר 4 ש"ח להרצאה

פרטים ב'שופר' 03-6777779 בין השעות 10:00-18:00

ארגון החסד "תהילה לדוד"

חלוקת סלי מזון שבועית
עזרה למקרים קשים של הצלת נפשות
02-6242062/052-7661466
לזיכוי הרבים כל המעוניין לארגן
חוג בית או כנס ללא תשלום ניתן להנציח
להצלחה, רפו"ש, זיווג הגון, שלום בית,
פרנסה או להבדיל לעילוי נשמת
לפרטים: 052-7661466

המטריה הרווחית

תקציר התשובה:

לכאורה, צריך להחזיר לכולם המעטפות, מלבד לראשון. **והטעם:** משום דכיון שהראשון ששילם, קנה המטריה, א"כ שאר המעטפות אינן שיכות לבצאל ועליו להחזירם לבעלים. אולם לראשון שקנה, אין צריך לשלוח לו שום מעטפה, משום שלאחר שאיבד המטריה נתיאש, דהרי שמו לא מופיע על המטריה. וכן לגבי שאר השולחים. ודוק'.

דרושה תרומה בדהיפות

של \$350,000 למבצע 1,000,000 אנציקלופדיות

של הרב אמנון יצחק שליט"א

להלוקה חינם

בכל בתי אב בארץ

לפני המלחמה הגדולה

לפרטים: 050-5256070

בשעה טובה ומוצלחת יצא הספר

מבצע! 302 עמודי כרומו בצבעים ב-50 ש"ח בלבד!

עולם
המשנה
בהוצאת אנני סופר

ניתן להשיג בארגון 'שופר'

03-6777779

